

Załącznik
do Uchwały nr 1423/21
Zarządu Województwa Małopolskiego
z dnia 7 października 2021 r.

Plan Zarządzania Strategią Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”

Kraków, październik 2021 r.

Opracowanie:
Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
Departament Zrównoważonego Rozwoju
ul. Wielicka 72B, 30-552 Kraków

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
I. SYSTEM ZARZĄDZANIA STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKA 2030.....	5
1. Programy i plany strategiczne	5
2. Program „Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-27. Małopolska Przyszłości”	10
3. Małopolski Plan Inwestycyjny	11
II. MECHANIZMY POLITYKI ROZWOJU.....	13
III. SYSTEM FINANSOWANIA	14
IV. SYSTEM MONITOROWANIA I EWALUACJI STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA	16
Załącznik. Departamenty UMWM i Jednostki pełniące funkcje operatorów głównych kierunków polityki rozwoju SRWM2030	18

WPROWADZENIE

Zarządzanie strategiczne rozwojem jest złożonym, wielowątkowym i cyklicznym procesem, w którym Województwo przy udziale współdziałających podmiotów i partnerów formułuje strategię, polityki, programy, plany, strategiczne projekty oraz procedury i metody postępowania, następnie wdraża, koordynuje i monitoruje ich realizację, ocenia efekty oraz zależnie od wyników oceny i zmian w otoczeniu koryguje cele lub procesy realizacji. Kluczową kwestią jest adekwatność oraz zdolność adaptacyjna systemu zarządzania strategicznego rozwojem województwa w stosunku do pojawiających się potrzeb i stawianych wyzwań. W obecnej dekadzie kluczowe jest doskonalenie systemu zarządzania strategicznego rozwojem w obrębie zadań i struktur własnych Samorządu Województwa oraz przesunięcie akcentu z roli dysponenta środków na przyjęcie roli inicjatora, moderatora oraz uczestnika projektów rozwojowych.

W oparciu o założenia nowego modelu zarządzania strategicznego, Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” (SRWM2030) definiuje cel szczegółowy:

**System zarządzania strategicznego rozwojem
dostosowany do wyzwań dekady 2020–2030**

Podstawowe instrumenty realizacji Strategii to:

→ **Programy i plany strategiczne** – zgodnie z zapisami Strategii, programy i plany strategiczne będą miały charakter operacyjny, określając wiązki działań planowane do realizacji w ramach odpowiednich kierunków polityki, także o charakterze horyzontalnym, tj. integrujące działania w ramach różnych kierunków polityki działań z ustalonym m.in. koordynatorem odpowiedzialnym, indykatywną mapą partnerów i planem finansowym oraz wskaźnikami i metodą monitorowania, oceny i korekty;

→ **Dokumenty kierunkowe** – mające charakter polityk, a więc opisujące w większym przybliżeniu niż Strategia lub w sposób specjalistyczny podejście do danego zagadnienia, obszaru czy grupy społecznej, zasady i sposoby działania, bez komponentu dotyczącego operacjonalizacji. W tej grupie mogą mieścić się niektóre dokumenty obligatoryjne (ustawowe – krajowe), jak i programy przyjmowane z inicjatywy własnej Samorządu Województwa lub partnerów;

→ **Program „Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-27. Małopolska Przyszłości” oraz Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji** – jako źródła finansowania wybranych do wsparcia kierunków i działań Strategii;

→ **Plan Pozyskiwania Środków Zewnętrznych na Realizację Strategii**

oraz

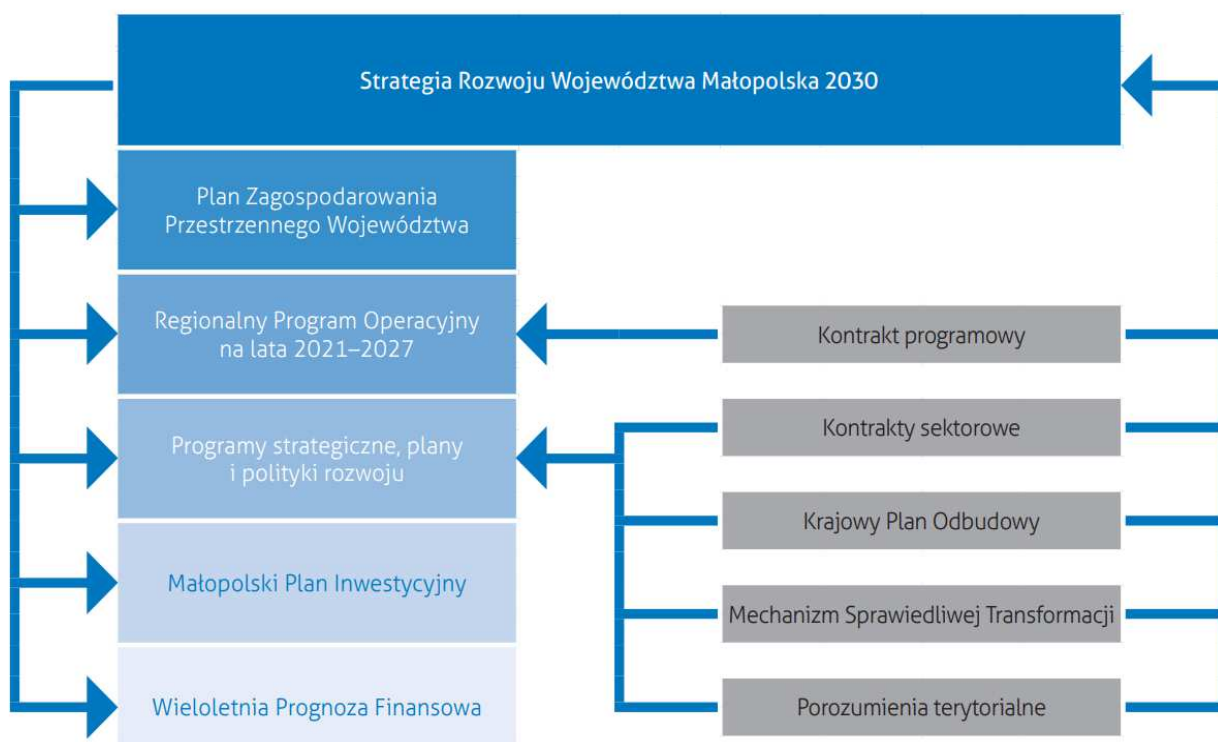
→ **Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa;**

→ **Budżet Województwa.**

Koordynacja i monitorowanie wieloletnich projektów inwestycyjnych odbywać się będzie za pośrednictwem Małopolskiego Planu Inwestycyjnego (MPI) jako dokumentu obejmującego przedsięwzięcia podejmowane przez Samorząd Województwa. W ramach prowadzonego monitoringu corocznie będzie przygotowany i przedstawiany Zarządowi Województwa raport

z realizacji przedsięwzięć ujętych w MPI. Podstawowym narzędziem oceny realizacji Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” będzie Raport o stanie województwa za dany rok, przedstawiany Sejmikowi przez Zarząd Województwa zgodnie z art. 34a ust. 4 i 9 ustawy o samorządzie województwa. Dopełnieniem systemu będzie przygotowywany każdego roku raport o sytuacji społeczno-gospodarczej regionu pn. „Województwo Małopolskie”. Tak obszerny zakres dokumentów pozwoli na rzetelną analizę oraz wnikliwą ocenę działań i przedsięwzięć podejmowanych w ramach poszczególnych obszarów strategii.

Rysunek 1. Schemat systemu zarządzania polityką rozwoju Województwa Małopolskiego.

Regionalny Program Operacyjny na lata 2021-27 – obecnie Program „Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-27. Małopolska Przyszłość”

I. SYSTEM ZARZĄDZANIA STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKA 2030

1. Programy i plany strategiczne

Zakłada się, że w warstwie programowej jednym z najważniejszych instrumentów wdrażania celów Strategii będą programy i plany strategiczne. W tej grupie będą mieścić się zarówno dokumenty obligatoryjne (czy to ze względu na uwarunkowania europejskie czy ustawowe – krajowe), jak i przyjmowane z inicjatywy własnej Samorządu Województwa.

Głównym celem przygotowania programów i planów strategicznych jest zoperacjonalizowanie Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” i pokazanie charakteru oraz znaczenia przedsięwzięć strategicznych, służących jej wdrażaniu.

PODZIAŁ PROGRAMÓW I PLANÓW STRATEGICZNYCH:

- **Programy rozwoju** - będą opracowywane zgodnie z zapisami ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (UZPPR).
- **Programy sektorowe wynikające z ustaw** - obowiązek przyjęcia danego dokumentu jest zapisany w polskich ustawach lub dokumentach unijnych. W odniesieniu do niektórych dokumentów zostały określone szczegółowe wytyczne.
- **Pozostałe programy i plany działań** – opracowane z inicjatywy własnej Samorządu Województwa, służące usystematyzowaniu działań, zadań i planów. Ich struktura i sposób opracowania i przyjęcia nie podlega takim uwarunkowaniom, jak w przypadku programów rozwoju i programów sektorowych.

Tabela 1. Zestawienie programów i planów strategicznych stanowiących system realizacji SRWM2030.

Obszar SRWM 2030	Nazwa dokumentu	*Koordynator	Okres obowiązywania
Małopolskie	**Programy rozwoju		
	Program wsparcia rodziny	ROPS	2023-2030
	Program w zakresie polityki senioralnej	ZR	2022-2030
	Program w zakresie edukacji i rynku pracy	WUP/EK	2022-2030
	Programy sektorowe wynikające z ustaw		
	Regionalny Plan Rozwoju Ekonomii Społecznej	ROPS	2021-2030
	Wojewódzki program dotyczący wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych w Województwie Małopolskim na lata 2021-2027	PS	2021-2027
	Małopolski Program Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom, w tym uzależnieniom behawioralnym	PS	2022-2025
	Małopolski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022	PS	2017-2022 (planowana kontynuacja)

	Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2022-2025	KD	2022-2025
	Pozostałe programy i plany działań		
	Strategiczny plan rozwoju wojewódzkich podmiotów leczniczych	PS	2022-2030
	Plan rozwoju Instytucji Kultury Województwa Małopolskiego do 2030 r.	KD	2023-2030
	Kierunki rozwoju i wsparcia kształcenia zawodowego w Małopolsce	EK	2022-2027
Gospodarka	Programy rozwoju		
	Regionalna Strategia Innowacji	SG	2021-2030
	Strategia Rozwoju Turystyki dla Województwa Małopolskiego do 2030 r.	TS	2021-2030
	Regionalny Plan Transportowy Województwa Małopolskiego	TK	2021-2030
	Program w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym	ZR/SR/MCP	2023-2030
	Programy sektorowe wynikające z ustaw		
	Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego w województwie małopolskim	TK	2014-2021 (z horyzontem prognostycznym do 2025 r.)
	Plan Rozwoju Sieci Dróg Wojewódzkich w Małopolsce do 2030 roku	ZDW	2021-2030
Klimat i środowisko	Programy sektorowe wynikające z ustaw		
	Program Strategiczny Ochrona Środowiska	SR	2021-2027 (z perspektywą do 2030 r.)
	Plan Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego na lata 2016-2022	SR	2016-2022 (planowana kontynuacja)

	Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego	SR	2020-2026
	Program ochrony środowiska przed hałasem	SR	2019-2024 (program aktualizowany minimum co 5 lat, zakres planowanych zadań sięga do 2033 r.)
	Pozostałe programy i plany działań		
	Regionalny Plan Działań dla Klimatu i Energii	SR	2021-2030
	EkoMałopolska	SR	2019-2023
Zarządzanie strategiczne rozwojem	Programy sektorowe wynikające z ustaw		
	Roczne programy współpracy Województwa Małopolskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego	KZ	roczne
	Pozostałe programy i plany działań		
	Plan Pozyskiwania Środków Zewnętrznych na Realizację Strategii	ZR	2022-2030
	Priorytety współpracy zagranicznej województwa	KZ	2021-2023
	Program współpracy z Polonią i Polakami za granicą	KZ	2022-2030
Rozwój zrównoważony terytorialnie	Programy sektorowe wynikające z ustaw		
	Audyt Krajobrazowy dla Województwa Małopolskiego	ZR	od 2022/2023 r. (aktualizacja nie później niż po 20 latach)

*Koordynatorem jest Departament lub jednostka odpowiedzialna za cały proces przygotowania dokumentu. W przypadku wymienienia dwóch i więcej koordynatorów, pierwszy wymieniony pełni rolę wiodącą.

**Wpisane w Planie Zarządzania SRWM2030 programy rozwoju mogą mieć inne nazwy, nadane przez autora programu.

REKOMENDACJE:

Programy rozwoju opracowywane są w oparciu o przepisy ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (UZPPR), natomiast opracowanie pozostałych programów strategicznych, co do których brak uregulowań w odrębnych ustawach powinno obejmować:

- **dogłębną diagnozę**, która stanowi nieodłączny element podejścia programowego w planowaniu rozwoju;
- **szerokie konsultacje społeczne** zgodnie z zapisami SRWM2030, w myśl których współpraca i partnerstwo mają być promowanym modelem działania na etapie realizacji Strategii. Standard minimum związany z przeprowadzeniem konsultacji społecznych to:
 - **umieszczenie projektu programu na stronach internetowych Województwa Małopolskiego, przez co najmniej 14 dni wraz z formularzem uwag;**
 - **analizę i odniesienie się do zgłoszonych uwag;**
 - **konsultacje z głównymi interesariuszami w dodatkowej formie, wybranej przez autora programu;**
- **ewaluację** przeprowadzoną minimum raz w trakcie trwania programu, jako elementu mogącego mieć znaczenie dla zmian w programie.

STRUKTURA:

Programy rozwoju opracowywane są w oparciu o przepisy UZPPR, natomiast dla pozostałych programów strategicznych, co do których brak uregulowań w odrębnych ustawach, proponuje się **pożądaną strukturę** dokumentu składającą się z następujących elementów:

- Wprowadzenie: m.in. przywołanie podstawy prawnej przyjęcia programu, wskazanie z jakimi dokumentami unijnymi i krajowymi jest spójny dokument;
- Wnioski z przeprowadzonej diagnozy wraz z kluczowymi wyzwaniami;
- Cel główny i cele szczegółowe (w nawiązaniu do SRWM2030);
- Priorytety i działania;
- Przedsięwzięcia strategiczne;
- Plan finansowy;
- Wskaźniki osiągnięć;
- System wdrażania, monitorowania i ewaluacji;
- Podsumowanie oceny oddziaływania na środowisko (jeśli dotyczy)¹ oraz wyników konsultacji społecznych.

Dokument powinien obejmować perspektywę czasową nie wykraczającą poza horyzont SRWM2030. **Oczekiwane jest, że wszystkie programy strategiczne powstaną nie później niż do końca 2023 r.**, zakłada się możliwość ich aktualizacji. Wpisane do Planu Zarządzania SRWM2030 programy strategiczne stanowią katalog otwarty.

¹ W przypadku strategii, planu i programu w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu oraz strategii, planu i programu którego realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000, jeżeli nie jest on bezpośrednio związany z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynika z tej ochrony należy przeprowadzić strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko.

KOORDYNACJA I MONITORING ETAPU PRZYGOTOWANIA PROGRAMÓW I PLANÓW STRATEGICZNYCH:

Do czasu przyjęcia programów i planów strategicznych przez ZWM, Departament Zrównoważonego Rozwoju koordynuje i monitoruje poszczególne etapy przygotowania dokumentów.

ZADANIA UCZESTNIKÓW PROCESU:

Uczestnikami procesu przygotowania programów i planów strategicznych będą Departament Zrównoważonego Rozwoju (ZR) oraz Koordynatorzy opracowania poszczególnych dokumentów.

1) Departament Zrównoważonego Rozwoju:

- ✓ powołanie Zespołu ds. realizacji Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”;
- ✓ udział w roboczym konsultowaniu projektów programów i planów strategicznych;
- ✓ zapewnienie możliwości wsparcia analitycznego, szczególnie w pracach nad częścią diagnostyczną projektów dokumentów poprzez realizację niezbędnych badań w ramach Małopolskiego Obserwatorium Rozwoju Regionalnego;
- ✓ opiniowanie ewentualnych inicjatyw obejmujących przygotowanie programu strategicznego spoza zestawienia znajdującego się w Planie Zarządzania SRWM 2030, pod kątem zgodności ze *Strategią*.

2) Koordynator:

- ✓ organizacja procesu związanego z przygotowaniem programu lub planu strategicznego przy udziale właściwego Członka ZWM;
 - przygotowanie i uzgodnienie z ZWM zakresu programu lub planu strategicznego i harmonogramu prac;
 - przygotowanie pogłębionej diagnozy;
 - przygotowanie projektu programu lub planu strategicznego;
 - przeprowadzenie konsultacji społecznych;
 - przedstawienie projektu programu lub planu strategicznego celem przyjęcia przez ZWM.
- ✓ informowanie Dep. ZR o postępie w przygotowaniu dokumentów;
- ✓ informowanie Dep. ZR o ewentualnych inicjatywach obejmujących przygotowanie programu strategicznego spoza zestawienia znajdującego się w Planie Zarządzania SRWM 2030.

2. Program „Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-27. Małopolska Przyszłości”.

Umowa Partnerstwa (UP) określa strategię interwencji funduszy europejskich w ramach polityk unijnych: polityki spójności i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce w latach 2021-2027. Opracowywana jest na podstawie art. 7 projektu rozporządzenia ogólnego. Zgodnie z jego zapisami państwa członkowskie Unii Europejskiej (UE) przygotowują dokument określający warunki efektywnego i skutecznego wykorzystania funduszy w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2027 r.

Program „Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-27. Małopolska Przyszłości” w oparciu o zapisy projektu UP oparty będzie na pięciu celach polityki rozwoju (CP):

- CP1 Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki promowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej
- CP2 Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa
- CP3 Lepiej połączona Europa

- CP4 Europa o silniejszym wymiarze społecznym
- CP5 Europa bliżej obywateli

Małopolska w ramach programu regionalnego może liczyć na alokację w wysokości 2,320 mld euro, w tym 1,541 mld euro w ramach tzw. alokacji podstawowej oraz ok. 780 mln euro w ramach rezerwy programowej.

Po przyjęciu Umowy Partnerstwa przez rząd i projektów programów regionalnych przez zarządy województw odbędą się formalne negocjacje programów i UP z Komisją Europejską.

Ze względu na to, że Program „Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-27. Małopolska Przyszłości” stanowi podstawowe źródło finansowania przedsięwzięć stanowiących o stopniu realizacji SRWM 2030, proponuje się konsultacje kryteriów wyboru projektów z Departamentem Zrównoważonego Rozwoju, na etapie ich opracowywania. Konsultacje będą dotyczyły związku i wpływu kryteriów na realizację *Strategii*.

Departamentem odpowiedzialnym za przygotowanie Programu „Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-27. Małopolska Przyszłości” jest Departament Zarządzania Programami Operacyjnymi.

3. Małopolski Plan Inwestycyjny

Podstawą opracowania **Małopolskiego Planu Inwestycyjnego 2030 (MPI 2030)** są zapisy SRWM2030, która prezentuje MPI jako narzędzie koordynacji polityki rozwoju Województwa na etapie wdrażania. Jest to dokument, który obejmie przedsięwzięcia wieloletnie podejmowane przez Samorząd Województwa przy równoczesnym powiązaniu ich z celami i kierunkami określonymi w SRWM2030. Ma on za zadanie wspomóc Zarząd Województwa Małopolskiego (ZWM) i pozostałych interesariuszy w strategicznym spojrzeniu i zarządzaniu rozwojem regionu. Dokument pozwoli również na koordynację i monitorowanie wieloletnich projektów inwestycyjnych.

Równolegle z MPI 2030 nadal obowiązującym dokumentem będzie również MPI 2015-2023, w którym ujęte zostały inwestycje realizowane w województwie w poprzedniej perspektywie finansowej, wynikające z zapisów SRWM 2011-2020 oraz programów strategicznych do 2020 roku. Do dokumentu MPI 2015-2023 odnoszą się zapisy Planu Zarządzania Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020. Dokument ten przestanie obowiązywać wraz z zakończeniem realizacji zawartych w nim przedsięwzięć. Obydwa dokumenty będą podlegać niezależnie od siebie bieżącej aktualizacji i monitoringowi.

STRUKTURA:

Małopolski Plan Inwestycyjny będzie zawierać przedsięwzięcia ujęte w podziale na dwie części – pierwsza obejmować będzie przedsięwzięcia strategiczne zdefiniowane w dokumencie *Strategii*, druga część – pozostałe projekty o kluczowym znaczeniu dla rozwoju regionu.

➤ Część I - Przedsięwzięcia strategiczne

Do MPI 2030 jako przedsięwzięcia strategiczne wpisane zostaną automatycznie wszystkie projekty znajdujące się w SRWM2030, realizowane przez Samorząd Województwa. Przedsięwzięcia ujęte zostaną w dokumencie zgodnie z podziałem na obszary, przyjętym w dokumencie *Strategii*.

Przedsięwzięcia strategiczne są elementem rozwiązywania najważniejszych problemów rozwojowych regionu oraz impulsem do podjęcia dodatkowych działań dla wszystkich

podmiotów, które funkcjonują w Małopolsce. W ramach zadań ujęte są również tzw. wiązki projektów (na wiązkę projektową składa się kilka podprojektów).

➤ **Część II - Projekty kluczowe**

W MPI 2030 dodatkowo będą mogły znaleźć się projekty realizowane przez samorząd województwa, które nie będąc przedsięwzięciami strategicznymi:

- są ważne dla rozwoju regionu,
- są przedsięwzięciami wieloletnimi,
- nie są zadaniami bieżącymi województwa,
- dopasowują się do zmieniających się wyzwań stojących przed Województwem Małopolskim w dłuższym horyzoncie czasowym,
- stanowią bazę dla dalszych etapów realizacji zadań (np. dokumentacja techniczna).

MPI 2030 nie będzie dokumentem zamkniętym. Lista projektów ujętych w dokumencie będzie aktualizowana w zależności od potrzeb.

ZADANIA UCZESTNIKÓW PROCESU:

Uczestnikami procesu przygotowania, aktualizacji i monitoringu projektów MPI 2030 będą Departament Zrównoważonego Rozwoju (ZR) oraz Operatorzy Zadań.

1) Departament Zrównoważonego Rozwoju:

- ✓ przygotowanie projektu MPI 2030 (współpraca z Operatorami),
- ✓ przedstawienie projektu MPI 2030 Zarządowi Województwa,
- ✓ opiniowanie zgłaszanych propozycji przedsięwzięć sugerowanych do ujęcia w MPI,
- ✓ koordynacja procesu aktualizacji i monitoringu,
- ✓ przygotowywanie sprawozdań dla ZWM,
- ✓ przygotowywanie raportu rocznego z realizacji MPI.

2) Operatorzy Zadań:

- ✓ współpraca z Departamentem ZR w zakresie przygotowania projektu MPI 2030,
- ✓ przygotowanie propozycji projektów kluczowych sugerowanych do ujęcia w MPI 2030 wraz z fiszka projektu,
- ✓ bieżąca aktualizacja stanu realizacji poszczególnych przedsięwzięć,
- ✓ aktualizacja danych dotyczących przedsięwzięć za pomocą narzędzia informatycznego (monitoring).

Głównym odbiorcą wyników uzyskanych na skutek tych procesów będzie Zarząd Województwa Małopolskiego.

AKTUALIZACJA MPI:

Aktualizacja MPI 2030 będzie przeprowadzana zazwyczaj raz na kwartał lub w zależności od potrzeb zgłaszanych przez ZWM. Procedura będzie miała zastosowanie w przypadku wprowadzania do MPI 2030 nowego projektu lub aktualizacji stanu realizacji projektów strategicznych. Szczegółowe informacje na temat przebiegu procedury zostaną zapisane w dokumencie MPI 2030.

MONITORING MPI:

Raport z realizacji MPI będzie stałym elementem monitorowania SRWM2030 dostarczającym informacji na temat postępów w realizacji przedsięwzięć w ramach poszczególnych obszarów strategicznych.

Monitoring roczny przeprowadzany będzie w I kwartale każdego roku kalendarzowego. Rozpoczęcie prac nad rocznym raportem z realizacji MPI 2030 wymagało będzie wprowadzania danych przez poszczególnych Operatorów do specjalnie przygotowanego w tym celu narzędzia informatycznego. Po weryfikacji danych i sprawdzeniu ich poprawności Departament ZR przystąpi do przygotowania raportu rocznego, który następnie zostanie przekazany ZWM. W zależności od potrzeb zdefiniowanych w danym roku przez ZWM opracowywane będą również krótkie raporty.

Przygotowywany raport pozwoli na ocenę stopnia zaawansowania inwestycji i umożliwi wskazanie obszarów wymagających dodatkowej interwencji.

Niezwykle istotne jest informowanie ZWM o stanie przygotowania przedsięwzięć na pierwszym etapie ich realizacji.

Pierwszy roczny monitoring z realizacji przedsięwzięć zawartych w MPI 2030 (za 2022 r.) przeprowadzony zostanie w 2023 r.

II. MECHANIZMY POLITYKI ROZWOJU

- **Kontrakt Terytorialny dla Województwa Małopolskiego** jest umową między samorządem województwa i rządem. Określa ona cele i przedsięwzięcia priorytetowe mające istotne znaczenie dla rozwoju kraju oraz Małopolski, co do których obie strony deklarują współpracę przy ich realizacji w ramach dostępnych funduszy, w szczególności w ramach programów operacyjnych na lata 2014-2020.

Kontrakt Terytorialny dla Województwa Małopolskiego został zawarty 13 listopada 2014 roku i był zmieniany trzykrotnie. Na dzień 30 czerwca 2021 r. zawiera on 69 przedsięwzięć wskazanych w art. 6 KT, w tym 44 przedsięwzięcia, za które odpowiedzialna jest strona rządowa, 21 przedsięwzięć strony samorządowej oraz 4 przedsięwzięcia z właściwością obu stron (strona rządowa/samorządowa).

Zgodnie z treścią dokumentu, Kontrakt Terytorialny dla Województwa Małopolskiego obowiązuje w latach 2014-2023. W ustawie z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw wskazano, że kontrakty terytorialne zachowują moc do dnia ostatecznego rozliczenia programów służących realizacji umowy partnerstwa w zakresie polityki spójności na lata 2014-2020 i przedsięwzięć wskazanych do realizacji na podstawie tych kontraktów. Oznacza to, że kontrakty terytorialne będą stopniowo wygaszane.

Zmieniona ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju zaproponowała nowe podejście do uzgadniania działań rozwojowych z samorządami, tj. **kontrakt programowy, sektorowy i porozumienie terytorialne**.

- **Kontrakt programowy** - obligatoryjny kontrakt programujący środki UE, w ramach którego mają zostać określone: zasady realizacji programu regionalnego, odpowiedzialności samorządu województwa jako IZ, przepływy finansowe, programowanie programu regionalnego - rezultaty ustaleń

w kontrakcie zdecydują o wielkości i ukierunkowaniu alokacji danego programu regionalnego; wybrane obszary w ramach programów krajowych poprzez zidentyfikowanie przedsięwzięć dla krajowych programów, tj. projektów pozakonkursowych;

- **Kontrakt sektorowy** - fakultatywny kontrakt (niezwiązany ze środkami UE) – kontrakt zawierany w obszarze wspólnych kompetencji rządu i samorządu województwa, który może być realizowany w formule programów rozwoju, gdzie system wdrażania będzie opiniował minister właściwy ds. rozwoju regionalnego.

Kontrakt określa w szczególności przedsięwzięcia priorytetowe lub kryteria wyboru projektów do dofinansowania w programie rozwoju oraz określa wysokość wkładu własnego samorządu albo samorządów województw dla interwencji ukierunkowanych terytorialnie realizowanych w ramach właściwego programu rozwoju, alokowanych odpowiednio na dane województwo albo województwa.

Oba rodzaje kontraktów będą zawierane pomiędzy stroną rządową a samorządami województw.

- **Porozumienie terytorialne** ma służyć przede wszystkim uzgadnianiu interwencji istotnych z punktu widzenia społeczności lokalnych (danej gminy, kilku gmin lub powiatu). Zawierane między rządem lub właściwym samorządem województwa a samorządem/samorządami lokalnymi tworzącymi partnerstwa terytorialne na obszarach powiązanych funkcjonalnie, poprzez wdrażanie zestawu przedsięwzięć rozwojowych.

Wypracowanie zestawu przedsięwzięć nie może być tylko udziałem podmiotów publicznych (przedstawicieli samorządów), ale odbywać się z zaangażowaniem partnerów społeczno-gospodarczych, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych, środowiska naukowo-akademickiego, podmiotów prywatnych i innych.

Porozumienie terytorialne jest mechanizmem uzgodnień – dotyczącym planowania, realizacji i sposobu finansowania przedsięwzięć istotnych dla stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczo-przestrzennego danego obszaru – tworzoną w oparciu o współpracę wszystkich procesów rozwojowych.

Wszystkie nowe elementy składające się na mechanizm polityki rozwoju będą także składową systemu zarządzania i systemu realizacji przedsięwzięć zaplanowanych w SRWM2030.

III. SYSTEM FINANSOWANIA

Szeroki zakres oraz kompleksowość działań opisanych w SRWM2030 wymaga zaangażowania znacznych środków finansowych. W grupie potencjalnych źródeł finansowania w szczególności należy wskazać na środki:

- budżetów JST, w tym Województwa Małopolskiego;
- budżetu państwa;
- Europejskiej Polityki Spójności oraz polityk, programów i instrumentów, w tym m.in. Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności, Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji;
- Wspólnej Polityki Rolnej UE;

- wycofane z instrumentów inżynierii finansowej w okresie 2007–2013 oraz instrumentów finansowych i pomocy zwrotnej w okresie 2014–2020, podlegające ponownemu wykorzystaniu;
- pochodzące z innych źródeł:
 - zagranicznych, w tym środków dystrybuowanych poprzez programy oraz instrumenty centralnie zarządzane przez Komisję Europejską oraz pochodzące z Norweskiego Mechanizmu Finansowego;
 - krajowych;
- prywatne (m.in. budżety przedsiębiorstw).

Na obecnym etapie nie jest możliwe wskazanie precyzyjnej kwoty środków, które do roku 2030 będą angażowane na rzecz realizacji celów opisanych w SRWM2030. Natomiast w nowej perspektywie finansowej Małopolska może dysponować kwotą 2,567 mld euro, w tym dostęp do Funduszu Sprawiedliwej Transformacji w kwocie 247 mln euro. Ponadto do zainwestowania w Małopolsce będzie pula dodatkowych 400 mln zł w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, województwo będzie korzystać także z programów rządowych, z Krajowego Planu Odbudowy (KPO), Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko na lata 2021-2027 (FENIKS), Programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG) oraz Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS). Źródłem umożliwiającym napływ dodatkowych środków zewnętrznych do Małopolski będzie również Program Interreg, w tym Program Współpracy Transgranicznej Polska-Słowacja 2021-2027.

Niemniej można się spodziewać, że **3 źródła będą kluczowe z punktu widzenia finansowania polityki rozwoju prowadzonej w oparciu o zapisy Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”**:

- środki polityki spójności na lata 2021–2027 oraz instrumentu na rzecz odbudowy,
- środki z budżetu państwa,
- środki pochodzące z budżetów małopolskich jednostek samorządu terytorialnego.

PLAN POZYSKIWANIA ŚRODKÓW ZEWNĘTRZNYCH NA REALIZACJĘ STRATEGII

Po raz pierwszy jako jedno z narzędzi wspierających realizację strategii rozwoju województwa wprowadzony zostanie **Plan Pozyskiwania Środków Zewnętrznych na Realizację Strategii (PPSZ)** – jako narzędzie pomocnicze dla Samorządu Województwa i pozostałych jst w zakresie pozyskiwania dodatkowych źródeł finansowania projektów rozwojowych.

Wprowadzenie Planu wspierać będzie realizację zapisu SRWM2030 o tym, że „Samorząd Województwa będzie w większym stopniu aktywnie pozyskiwał zewnętrzne zasoby nie tylko z alokowanych na swój użytek źródeł oraz wchodził w rolę partnera w wielopoziomowych przedsięwzięciach na rzecz całego województwa czy jego wybranych, szczególnie tego wymagających obszarów”.

Jego opracowanie powinno nastąpić do końca 2022 r. Aktualizacja Planu będzie dokonywana w miarę potrzeb i zmieniających się uwarunkowań finansowania.

WIELOLETNIA PROGNOZA FINANSOWA WOJEWÓDZTWA

Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa Małopolskiego (WPF) została przyjęta na lata 2021-2034 i zawiera wykaz przedsięwzięć wieloletnich realizowanych w województwie. Na jej

podstawie możliwa jest inwentaryzacja przedsięwzięć strategicznych i innych potencjalnych projektów, które miałyby stanowić o stopniu realizacji SRWM2030. Można więc uznać, że WPF stanowi istotny element w systemie zarządzania finansami jednostek samorządu terytorialnego.

WPF zachowuje kompatybilność z Małopolskim Planem Inwestycyjnym pod kątem umieszczonych w nim przedsięwzięć o charakterze strategicznym.

IV. SYSTEM MONITOROWANIA I EWALUACJI STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA

W celu zbadania postępów w realizacji strategii w zakresie osiągnięcia postawionych celów oraz podejmowanych działań prowadzona będzie okresowa ocena oraz monitoring.

RAPORT O STANIE WOJEWÓDZTWA:

Podstawowym narzędziem oceny realizacji strategii będzie przygotowywany w oparciu o zapisy art. 34a ustawy o samorządzie województwa **Raport o stanie województwa**. W myśl zapisów ustawy dokument ten obejmuje podsumowanie działalności zarządu województwa w zakresie polityk, programów i strategii, a także uchwał sejmiku województwa oraz budżetu obywatelskiego. Tak szerokie potraktowanie przez ustawodawcę tematów pozwoli na uchwycenie w wyczerpującym zakresie bieżących postępów w realizacji strategii.

Struktura przygotowywanego *Raportu o stanie województwa* odzwierciedlać będzie zarówno układ strategii (podział na obszary i główne kierunki polityki rozwoju), jak i system dokumentów strategiczno-programowych obowiązujących na poziomie regionu.

Raport koncentrować będzie się na analizie postępów w realizacji projektów własnych Województwa, przede wszystkim poszczególnych przedsięwzięć strategicznych ujętych w dokumencie strategii, ale także innych projektów o kluczowym znaczeniu dla rozwoju regionu, a także zadań realizowanych w ramach bieżącej działalności przez departamenty UMWM oraz wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne. Dopelnieniem będą informacje na temat przedsięwzięć strategicznych ujętych w załączniku do strategii, realizowanych w formie projektów konkursowych w ramach Programu „Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-27. Małopolska Przyszłości”. Analizą objęte zostaną także projekty wymienione w dokumencie Strategii jako szczególnie ważne dla regionu, ale realizowane przez jednostki niezależne od samorządu województwa.

Poza przedstawieniem rzeczowego i finansowego stanu zaawansowania poszczególnych działań i przedsięwzięć ujętych w dokumencie strategii oraz programach rozwoju, sektorowych oraz innych programach i planach działań stanowiących system realizacji SRWM2030, raport będzie odnosił się w kolejnych punktach także do realizacji zadań w ramach funduszy unijnych ze szczególnym uwzględnieniem ich terytorialnego wymiaru oraz do wykonania Programu „Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-27. Małopolska Przyszłości” i Małopolskiego Planu Inwestycyjnego 2030.

Wyjątkowe miejsce w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” zajmuje opis wymiaru terytorialnego, w tym wskazanie na terenie województwa obszarów strategicznej interwencji (OSI), dlatego elementem *Raportu o stanie województwa* będzie także rozdział dedykowany tym obszarom. W ujęciu syntetycznym będzie przedstawiał w jaki sposób realizowane jest wsparcie dla wskazanych terytoriów. Obejmie on zarówno weryfikację postępów rozwoju w jednostkach problemowych, jak i działania podejmowane na rzecz wzmocnienia potencjału terenów o szczególnych walorach rozwojowych.

W osobnym punkcie raportu przedstawione zostaną wartości poszczególnych wskaźników osiągnięć celu głównego Strategii oraz celów szczegółowych wraz z wyznaczeniem linii trendu.

Raport przygotowywany będzie w I kwartale każdego kolejnego roku kalendarzowego, zgodnie z terminami zapisanymi w art. 34 a ustawy o samorządzie województwa.

OKRESOWA EWALUACJA:

Uzupełnieniem systemu będzie **okresowa ewaluacja**. Zakłada się przeprowadzenie co najmniej jednej ewaluacji w trakcie realizacji strategii tak, aby wyniki badania uzyskać w 2024 roku. Pozwoli to na optymalne dostosowanie dokumentu do wymogów ustawy o prowadzeniu polityki rozwoju, wchodzących w życie po 2025 roku, przede wszystkim w zakresie powiązania polityki rozwoju z planami przestrzennymi w jednym zintegrowanym dokumencie strategicznym.

RAPORT PN. WOJEWÓDZTWO MAŁOPOLSKIE

Dopełnieniem systemu monitoringu i oceny realizacji SRWM2030 będzie przygotowywany corocznie w Urzędzie Marszałkowskim raport pn. **Województwo Małopolskie**. Publikacja ta przedstawia sytuację społeczno-gospodarczą regionu w danym roku kalendarzowym, ale także pokazuje cykliczne zjawiska i trendy obserwowane w dłuższej perspektywie, które pozwalają na określenie dynamiki zmian zarówno w odniesieniu do rozwoju wewnątrzregionalnego, jak i w odniesieniu do innych regionów i kraju.

ZADANIA OPERATORÓW:

Prace nad przygotowaniem raportów koordynować będzie Departament Zrównoważonego Rozwoju UMWM. W celu zapewnienia prawidłowej organizacji pracy w procesie oceny i monitoringu strategii powołany zostanie także zespół zadaniowy składający się z pracowników poszczególnych departamentów merytorycznych oraz wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych (WUP, ZDW oraz ROPS).

ZAŁĄCZNIK. DEPARTAMENTY UMWM I JEDNOSTKI PEŁNIĄCE FUNKCJE OPERATORÓW GŁÓWNYCH KIERUNKÓW POLITYKI ROZWOJU SRWM2030

Lp.	Główne kierunki polityki rozwoju	***Operator
Małopolskie		
1.	Małopolskie rodziny	PS/ROPS/ZR
2.	Opieka zdrowotna	PS/IS
3.	Bezpieczeństwo	TK/PS/RO/IS
4.	Sport i rekreacja	SI
5.	Kultura i dziedzictwo	KD/IS
6.	Edukacja	EK/WUP
7.	Rynek Pracy	WUP
Gospodarka		
1.	Innowacyjność	SG
2.	Konkurencyjność i przedsiębiorczość	SG/MCP
3.	Turystyka	TS
4.	Transport	TK/ZDW/IS
5.	Cyfrowa Małopolska	SG/IS/DG
6.	Gospodarka o obiegu zamkniętym	ZR/SR/MCP
Klimat i środowisko		
1.	Ograniczanie zmian klimatycznych	SR/IS
2.	Gospodarowanie wodą	SR/RO
3.	Bioróżnorodność i krajobraz	SR/RO
4.	Edukacja ekologiczna	SR
Zarządzanie strategiczne rozwojem		
1.	System zarządzania strategicznego rozwojem	ZR/DG
2.	Współpraca i partnerstwo	ZR/KZ
3.	Promocja Małopolski	KZ
Rozwój zrównoważony terytorialnie		
1.	Ład przestrzenny	ZR
2.	Wsparcie miast	ZR/ZPO
3.	Rozwój obszarów wiejskich	RO
4.	Spójność wewnątrzregionalna i dostępność	ZR/ZPO

***Operatorem jest Departament lub jednostka, której zadania wpisują się we wskazany kierunek polityki rozwoju SRWM 2030.